AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 19.12.2005
COM(2005) 672 végleges

ZÖLD KÖNYV

Az EK antitröszt szabályainak megsértésére épülő kártérítési keresetekről

(előterjesztő: a Bizottság)

{SEC(2005) 1732}

TARTALOMJEGYZÉK

1 A Zöld Könyv háttere és célkitűzései ... 3

1.1 Kártérítési keresetek, mint a közösség antitröszt jogérvényesítési rendszerének eszközei ... 3

1.2 A probléma ismertetése ... 4

1.3 Célkitűzések ... 4

2 Főbb kérdések ... 4

2.1 A bizonyítékokhoz való hozzáférés ... 5

2.2 A vétkesség követelménye ... 7

2.3 Károk ... 7

2.4 A kár áthárításán alapuló védekezés és a közvetett fogyasztó kereseti joga ... 8

2.5 Fogyasztói érdekvédelem ... 9

2.6 Perköltség ... 9

2.7 A hatóságok általi és a magánfelek általi jogérvényesítés koordinációja ... 10

2.8 Joghatóság és az alkalmazandó jog ... 10

2.9 Egyéb kérdések ... 11

ZÖLD KÖNYV

Az EK antitröszt szabályainak megsértésére épülő kártérítési keresetekről

A nyitott, belső piacon zajló élénk verseny a lehető legjobb garancia az európai vállalatok termelékenységének és innovációs potenciáljának növelésére. A versenyjog érvényesítése emiatt a „lisszaboni stratégia" kulcseleme, amelynek célja az Európai Unió gazdasági növekedésének elősegítése és munkahelyteremtés az európai polgárok számára.

Az EK-Szerződés 81. és 82. cikkeinek alkalmazására vonatkozó eljárási jog modernizálását követő versenyjog-érvényesítés javításának részeként jelen Zöld Könyv és annak mellékletét képező, „A Versenypolitikai Főigazgatóság Munkaanyaga" című dokumentum foglalkoznak az EK antitröszt jogának megsértésére épülő kártérítési igények benyújtásának feltételeivel. Mindkét dokumentum azonosítja a kártérítési igények benyújtásának hatékonyabb rendszerét akadályozó tényezőket, és javaslatokat tesz ezen problémák lehetséges megoldásaira. Az antitröszt jog megsértésére épülő kártérítési igények benyújtásának ösztönzése nemcsak a versenyjog érvényesítéséhez járul hozzá, hanem megkönnyíti a versenyszabályok megsértése miatt kárt szenvedett fogyasztók és vállalatok számára, hogy az antitröszt jog megsértését elkövető féltől kártérítésben részesüljenek.

1 A ZÖLD KÖNYV HÁTTERE ÉS CÉLKITŰZÉSEI

1.1 Kártérítési keresetek, mint a közösség antitröszt jogérvényesítési rendszerének eszközei

A Szerződés 81. és 82 cikkeiben foglalt antitröszt szabályok mind hatóságok, mind magánfelek által érvényesíthetők. A jogérvényesítés mindkét formája része a közös jogérvényesítési rendszernek, és ugyanazokat a célokat szolgálják: az antitröszt jog szerint tiltott versenyellenes gyakorlatoktól való elrettentést, valamint a vállalatok és fogyasztók ilyen gyakorlatoktól, illetve az azok által okozott károkkal szembeni védelmét. Mind a magánfelek, mind a hatóságok általi jogérvényesítés fontos eszköze a versenyképes gazdaság létrehozásának és fenntartásának.

A versenyjogi szabályok érvényesítése tekintetében mind a Bizottság, mind a tagállamok versenyhatóságai egyedi esetekben alkalmazzák a közösségi versenyjogot. Az 1/2003 rendelet szerint a Bizottság és a nemzeti versenyhatóságok alkotják az alkalmazandó közösségi antitröszt szabályok érvényesítésért felelős versenyhatóságok hálózatát. Jogérvényesítési feladataik részeként ezek a hatóságok többek között az antitröszt jognak egy vállalkozás általi megsértését megállapító, illetve bírságok kivetéséről szóló határozatokat fogadnak el. A versenyjog érvényesítése elengedhetetlen a hatékony jogvédelem, valamint a Szerződésben foglalt kötelezettségek hatékony érvényesítése érdekében.

A Szerződés 81. és 82. cikkei azok teljességében közvetlenül alkalmazandók. A magánfelek általi jogérvényesítés már a kezdetektől fogva szintén szerepet játszott a Szerződés 81. és 82. cikkeinek érvényesítésében. E vonatkozásban a magánfelek általi jogérvényesítés az antitröszt jognak a nemzeti bíróságok előtt zajló polgári perekben történő alkalmazását jelenti. Az ilyen alkalmazás többféleképpen valósulhat meg. A Szerződés 81. cikkének (2) bekezdése megállapítja, hogy a 81. cikkben tiltott megállapodások vagy döntések semmisek. A

Szerződés szabályai abbahagyás iránti kereseteknél is használhatók. Kártérítés ítélhető oda az antitröszt szabályok megsértése miatt elszenvedett kár esetén.

Jelen Zöld Könyv kizárólag a kártérítési keresetekre összpontosít. Az antitröszt jog megsértésére épülő kártérítési keresetek több célt is szolgálnak, nevezetesen a versenyellenes magatartás miatt károsultak kártérítését, valamint a Szerződés antitröszt szabályainak maximális hatékonyságának biztosítását a versenyellenes magatartásoktól való visszatartáson keresztül, és így jelentősen hozzájárulnak a Közösségen belüli hatékony verseny fenntartásához[1] (elrettentés). Azáltal, hogy kártérítés iránti igényét hatékonyan terjeszthetik elő, az európai vállalatok vagy fogyasztók közelebb kerülnek a versenyszabályokhoz, és ezen szabályok érvényesítésének aktív résztvevőivé válnak. Az Európai Közösségek Bíróságának (EKB) ítélete szerint a Szerződésből eredő jogok hatékony védelméhez szükséges, hogy azok a személyek, akik a 81. vagy 82. cikkek megsértése miatt kárt szenvedtek, jogosultak legyenek kártérítési igény benyújtására[2].

1.2 A probléma ismertetése

Amíg a közösségi jog emiatt az antitröszt szabályok megsértésére épülő kártérítési keresetek kezelésének hatékony rendszerét teszi szükségessé, a 25 tagállamban a jog ezen területe „teljesen alulfejlett”[3].

Az EKB ítélete szerint, ha egy adott kérdést nem fed le közösségi szabályozás, a tagállamok jogrendszerének feladata, hogy a kártérítési igényekre vonatkozóan részletes szabályokat dolgozzon ki. Mivel ezen a területen a közösségi bíróságoknak (az előzetes döntési eljáráson kívül) nincs joghatósága, rendszerint a tagállamok bíróságai tárgyalják ezeket az ügyeket. A különböző tagállamokban jelentős akadályok állnak fenn a közösségi antitröszt jog megsértésére visszavezethető kártérítési keresetek hatékony kezelését illetően.

1.3 Célkitűzések

Ezen Zöld Könyv, valamint A Versenypolitikai Főigazgatóság Munkaanyaga című dokumentum célkitűzése, hogy azonosítsa a kártérítési igények hatékonyabb kezelésének főbb akadályait, valamint, hogy a kártérítési keresetek kezelésének javítására irányulóan lehetséges észrevételeket és intézkedéseket határozzon meg, mind a következményi keresetek (pl. olyan ügyekben, amelyekben a versenyhatóság szabálysértést megállapító határozatát követően indítják a polgári jogi eljárást), mind az önálló (a versenyjog megsértésének korábbi, valamely versenyhatóság általi megállapítására vissza nem vezethető) keresetek tekintetében.

2 FŐBB KÉRDÉSEK

A főbb kérdések összegzését az alábbiak tartalmazzák, részletesebb tárgyalásukkal a Munkaanyag foglalkozik. Valamennyi érdekelt felet felkérik, hogy tanulmányozza át az ott ismertetett érveket. A mellékelt Munkaanyag részletesebben tartalmazza a figyelembe vett információk forrásait.

---

1 Lásd *Courage* kontra *Crehan*, C-453/99 sz. ügy, a Bíróság 2001. szeptember 20-i ítélete, 26. és 27. pontok.

2 Lásd *Courage* ítéletről szóló lábjegyzetet.

3 Lásd az EK antitröszt szabályainak megsértéséből eredő kártérítési igények feltételeiről szóló tanulmányt, elérhető a Bizottság honlapján a következő címen: http://europa.eu.int/comm/competition/antitrust/others/private_enforcement/index_en.html.

A Bizottság felkéri valamennyi érdekelt felet, hogy tegye meg észrevételeit az ismertetett kérdésekkel, illetve az ezen kérdések lehetséges megoldásaival, valamint az antitröszt jog megsértésére épülő kártérítési igények egyéb aspektusaival kapcsolatosan is. Az észrevételek segítséget nyújtanak a Bizottságnak annak eldöntésében, hogy szükséges-e közösségi szinten olyan intézkedéseket hozni, amelyek javítják a magánfelek antitröszt kártérítés iránti igényeinek feltételeit.

2.1 A bizonyítékokhoz való hozzáférés

Antitröszt ügyekben a kártérítési intézkedések rendszerint a tények széles körének kivizsgálását teszik szükségessé. Az ilyen perekben különös nehézséget jelent, hogy a releváns bizonyítékhoz való hozzáférés gyakran nehéz, és azok a versenyellenes magatartást elkövető fél birtokában vannak. A felperesek ilyen bizonyítékokhoz való hozzáférése a hatékony kártérítési keresetek kulcseleme. Emiatt megfontolandó, hogy bevezetésre kerüljenek-e olyan kötelezettségek, amelyek biztosítják a dokumentumok átadását, vagy a bizonyítékokhoz való más módon való hozzáférést. Ez különösen fontos az önálló keresetek esetében.

Hasonló módon megfontolás tárgyát képezheti az alperes kötelezése arra, hogy hozza nyilvánosságra a versenyhatóságnak megküldött dokumentumokat. Olyan esetekben, amikor a Bizottság, vagy a nemzeti versenyhatóság vizsgálatot folytat, feltehetően olyan releváns bizonyítékok birtokában van, amelyek a felperes számára fontosak lehetnek a következményi keresetek esetében. Az ilyen bizonyítékok felhasználása későbbi polgári perek során segítheti a kártérítés iránti igény bizonyítását. A versenyhatóságokra nehezedő adminisztratív teher csökkentése érdekében az ilyen dokumentumokhoz való hozzáférés biztosítása a két fél közötti megállapodás tárgyát kell, hogy képezze.

E tekintetben a bizonyítási teherre és a bizonyítási fokra vonatkozó szabályok szintén segíthetik a felperest. Különös fontossággal bíró kérdés, hogy a nemzeti versenyhatóságok határozatai rendelkeznek-e bizonyító erővel.

„A” kérdés: **Szükség van-e az EK-Szerződés 81. és 82. cikkei szerinti kártérítésre irányuló polgári eljárások során a bizonyítékok nyilvánosságra hozatalára vonatkozó kivételes szabályokra? Ha igen, milyen formában valósuljon meg a ezek nyilvánosságra hozatala?**

1. lehetőség: A bizonyítékokat akkor hozzák nyilvánosságra, ha valamelyik fél részletesen ismertette az ügyre vonatkozó tényeket, és állításai megalapozására viszonylag egyszerűen hozzáférhető bizonyítékokat szolgáltatott (tényállításokat tartalmazó beadványok). A nyilvánosságra hozatalt korlátozni kell az egyes lényeges és megfelelő módon azonosított dokumentumokra; a nyilvánosságra hozatalt a bíróságnak kell elrendelnie.

2. lehetőség: Tényállításokat tartalmazó beadványoktól függően lehetővé kell tenni a feleknek bizonyos dokumentumfajták kötelező, bíróság által elrendelt nyilvánosságra hozatalát.

3. lehetőség: Tényállításokat tartalmazó beadványoktól függően valamennyi félre nézve kötelezővé kell tenni, hogy a többi peres felet ellássa a birtokában levő vonatkozó, utóbbiak számára hozzáférhető dokumentumok listájával.

4. lehetőség: Bizonyítékok megsemmisítésére alkalmazandó szankciók bevezetése az 1–3. lehetőségekben ismertetett nyilvánosságra hozatal biztosítása érdekében.

5. lehetőség: A releváns bizonyíték megőrzésére vonatkozó kötelezettség. E szabály szerint a bíróság a polgári eljárás tényleges megkezdése előtt elrendelheti az azt követő eljárás vonatkozásában releváns bizonyítékok megőrzését. Az ilyen rendelkezést kérelmező félnek ugyanakkor rendelkezésre álló bizonyítékokkal kell alátámasztania a *prima facie* jogsértést.

„B" kérdés: **A versenyhatóságok birtokában levő dokumentumok hozzáférhetőségére vonatkozó külön szabályok hasznosak-e az antitröszt szabályok megsértésére épülő kártérítés iránti igények esetén? Hogyan valósítható meg az ilyen hozzáférés?**

6. lehetőség: A versenyhatósági eljárásokban résztvevő bármelyik fél kötelezése arra, hogy a hatóságnak megküldött valamennyi dokumentumot adja át a polgári eljárásban résztvevő peres félnek, az engedékenység alkalmazása iránti kérelmek, üzleti titkok és más bizalmas információk kivételével. Az üzleti titkok vagy más bizalmas információk nyilvánosságra hozatalához kapcsolódó kérdésekre, valamint a védelmet megillető jogokra a fórum (vagyis a joghatósággal rendelkező bíróság) joga alkalmazandó.

7. lehetőség: Nemzeti bíróságok hozzáférése a Bizottság birtokában levő dokumentumokhoz. E vonatkozásban a Bizottság várja a következőkkel kapcsolatos észrevételeket: a) a nemzeti bíróságok milyen eszközökkel képesek biztosítani az üzleti titkok és más bizalmas információ titkosságát, és b) olyan helyzetek, amelyekben a nemzeti bíróságok olyan információért fordulnak a Bizottsághoz, amely a felektől is beszerezhető.

„C" kérdés: **Kell-e könnyíteni kártérítési perekben az antitröszt szabályok megsértésére vonatkozóan a felperesre háruló bizonyítási terhet, és ha igen, ez hogyan valósítható meg?**

8. lehetőség: Az EU tagállamok nemzeti versenyhatóságai által hozott, jogsértést megállapító határozatainak kötelezővé tétele a nemzeti bíróságok számára, vagy másik lehetőségként a bizonyítási teher megfordulása olyan esetekben, ahol jogsértést megállapító határozatot hoztak.

9. lehetőség: A bizonyítási teher növelése vagy csökkentése a felperes és az alperes közötti információs aszimmetria esetén az aszimmetria felszámolása céljából. Az ilyen szabályok bizonyos mértékig ellensúlyozhatják a felperes rendelkezésére álló, a nyilvánosságra hozatalra vonatkozó gyenge szabályokat, illetve azok hiányát.

10. lehetőség: A bizonyítékok átadásának valamelyik fél általi indokolatlan megtagadása befolyásolhatja a bizonyítási teher alakulását, a megdönthető vagy megdönthetetlen vélelemmel bizonyított ténytől, a bíróságnak azon lehetőségéig, hogy csupán figyelembe vegye ezen elutasítást annak eldöntésekor, hogy a releváns tényt bizonyították-e.

2.2 A vétkesség követelménye

A károkozással összefüggő kártérítési keresetek esetén számos tagállamban megkövetelik a vétkesség bizonyítását. Néhány tagállamban feltételezik a vétkességet, ha egy cselekmény az antitröszt jogba ütközik. Más tagállamokban ugyanakkor nem létezik ilyen feltételezés. Emiatt figyelembe kell venni a kártérítési perekhez szükséges vétkesség fokát.

„D" kérdés: **Szükséges-e a vétkesség követelménye az antitröszt szabályok megsértésére épülő kártérítési perek esetében?**

11. lehetőség: Elégséges a jogsértés bizonyítása (azonos a szigorú felelősséggel).

12. lehetőség: A jogsértés bizonyítása csak az antitröszt jog legsúlyosabb megsértései esetén szükséges.

13. lehetőség: Biztosítani kell az alperes számára annak lehetőségét, hogy jogi vagy tényszerű kérdésekben kimenthetően tévedett. Ilyen körülmények között a jogsértés nem von maga után kártérítési felelősséget (kimenthető hibára irányuló védekezés).

2.3 Károk

A kártérítési igény tényleges terjedelmét számos tényező határozza meg. Első lépésként meg kell határozni a kártérítés összegét. E tekintetben több meghatározás is lehetséges, amelyek a kompenzáció vagy a jogsértésből származó haszon visszatérítésének elvén alapulnak. Ugyancsak megfontolandó, hogy az odaítélt kártérítés összege tartalmazzon-e kamatot, és meghatározandó a kamat összege, valamint kiszámításának módja. Továbbá, horizontális kartellek esetében elkövetett jogsértéseknél a bíróság saját belátása szerint a kárt megkétszerezheti.

A nyújtandó kártérítés jogi meghatározása mellett kulcskérdést jelent a kárérték meghatározása. Számos gazdasági modellt fejlesztettek ki az összetett helyzetekben keletkezett károk kiszámítására. Megfontolandó az ilyen modellek alkalmazása kártérítési perek során.

„E" kérdés: **Hogyan határozhatók meg a károk?**

14. lehetőség: A nyújtandó kártérítés meghatározása a felperesnek az alperes jogsértő magatartásának eredményeként elszenvedett vesztesége alapján történik (kár kiegyenlítését célzó kártérítés).

15. lehetőség: A nyújtandó kártérítés meghatározása a jogsértés elkövetője által jogellenesen szerzett haszon alapján történik (jogsértésből származó haszon elvonása).

16. lehetőség: Horizontális kartellek esetén a károk megkétszerezése. Az ilyen kártérítés nyújtása történhet automatikusan, feltételhez kötötten, vagy a bíróság saját megítélése alapján.

17. lehetőség: A jogsértés elkövetésének dátumától vagy a kár elszenvedésének dátumától történjen kamat számítása.

„F” kérdés: **Milyen módszer alapján történjen a kártérítésként megítélt összeg meghatározása?**

18. lehetőség: Milyen előnyökkel bírnak kártérítési perek esetén a kártérítésként megítélt összeg meghatározására alkalmazott összetett gazdasági modellek az egyszerűbb modellekhez képest? Rendelkezzen-e a bíróság arra vonatkozó jogkörrel, hogy a kártérítésként megítélt összeget méltányossági alapon határozza meg?

19. lehetőség: Tegyen-e közzé a Bizottság a kártérítésként megítélt összeg meghatározására vonatkozó iránymutatásokat?

20. lehetőség: Megosztott eljárások bevezetése – a jogsértő felelősségének megállapítására és a kártérítésként megítélt összeg meghatározására – a peres eljárás egyszerűsítése érdekében.

2.4 A kár áthárításán alapuló védekezés és a közvetett fogyasztó kereseti joga

A "kár áthárításán alapuló védekezés" azon tényállás jogi szabályozására irányul, amelyek során egy versenyellenes magatartást folytató cégtől vásároló vállalkozás kerülhet olyan helyzetbe, hogy az így keletkezett veszteségét, annak mérséklése érdekében a saját fogyasztóira hárítja, túlzottan magas árat állapítva meg. A versenyellenes magatartás által okozott kár így továbbadható az ellátási láncban, illetve akár a kár egészét is az utolsó vásárló, a fogyasztó viselheti. Jogi kérdésként megfontolandó, hogy a jogsértés elkövetőjének lehetővé tegyék-e a kár áthárításán alapuló védekezést. Hasonlóképpen megfontolandó, hogy a közvetett fogyasztók – akikre a túlzottan magas árat vagy áthárították, vagy nem – rendelkezzenek-e kereseti joggal.

A „kár áthárításán alapuló védekezés” jelentősen megnöveli a kártérítési igények összetettségét, mivel a kárnak az ellátási láncban való pontos elosztásának meghatározása jelentős nehézségekbe ütközhet. A közvetett fogyasztók kereseteit továbbá bizonyítási problémák nehezítik, mivel esetleg nem tudják bizonyítani az általuk elszenvedett kár mértékét, valamint a kár és a jogsértő magatartás közötti oksági kapcsolatot.

„G” kérdés: **Szükség van-e a kár áthárításán alapuló védekezés megengedhetőségére és annak kezelésére vonatkozó szabályokra? Ha igen, ezek milyen jogszabályok legyenek? Rendelkezzen-e a közvetett fogyasztó kereseti joggal?**

21. lehetőség: A kár áthárításán alapuló védekezés megengedett, és mind a közvetlen, mind a közvetett fogyasztó perelheti a jogsértőt. Ez a lehetőség maga után vonja annak kockázatát, hogy a közvetlen fogyasztó sikertelenül követel kártérítést, mivel a jogsértő alkalmazhatja a kár áthárításán alapuló védekezést, illetve, hogy a közvetlen fogyasztó is sikertelenül követel kártérítést, mivel nem tudják bizonyítani, hogy a károkat továbbadták-e az ellátási láncban, és ha igen, milyen mértékben. E tekintetben különös figyelemmel kell lenni a bizonyítási teherre.

22. lehetőség: A kár áthárításán alapuló védekezés kizárt, csak a közvetlen fogyasztók perelhetik a jogsértőt. E lehetőség szerint a közvetlen fogyasztók előnyösebb helyzetben vannak, mivel a kár áthárításán alapuló védekezéshez társított problémák nem nehezítik az eljárásokat.

23. lehetőség: A kár áthárításán alapuló védekezés kizárt, mind a közvetlen, mind a közvetett fogyasztó perelheti a jogsértőt. Amíg a kár áthárításán alapuló védekezés kizárása csökkenti a felperesekre háruló terheket, ez a lehetőség maga után vonja annak lehetőségét, hogy az alperest a károk többszörös kifizetésére utasítják, mivel mind a közvetlen, mind a közvetett fogyasztók élhetnek kártérítési igénnyel.

24. lehetőség: Kétszakaszos eljárás, amelyben a kár áthárításán alapuló védekezés kizárt, a jogsértőt bármely károsult perelheti, az áthárított, túlzottan magas árat a második szakaszban felosztják valamennyi károsult fél között. Ez a lehetőség technikailag nehezen megvalósítható, de előnye, hogy biztosítja valamennyi károsult igazságos kárpótlását.

2.5 Fogyasztói érdekvédelem

Gyakorlati okokból nagyon valószínűtlen, illetve akár lehetetlen is, hogy fogyasztók vagy vásárlók az antitröszt jog megsértésére épülő kis összegű kártérítési pereket kezdeményezzenek. Emiatt megfontolandó, hogy az ilyen érdekek miképpen védhetők meg kollektív jogérvényesítési keresetekkel. A fogyasztói érdekek specifikus védelmén túlmenően a kollektív perek során nagyszámú, de kis összegű kártérítési igények egyetlen keresetbe vonhatók össze, ami révén idő és pénz takarítható meg.

„H" kérdés: **Szükség van-e külön eljárásokra a kollektív perekre és a fogyasztói érdekek védelmére? Ha igen, hogyan szabályozhatók az ilyen eljárások?**

25. lehetőség: Fogyasztói szövetségek kereseti joga egyéni fogyasztók perindítási jogának kizárása nélkül. Megfontolandók az olyan kérdések, mint a kereseti jog (lehetséges regisztrációs vagy engedélyezési rendszer), a károk elosztása (a károsult maga a szövetség, vagy annak tagjai), valamint a kárérték meghatározása (a szövetségnek odaítélt kártérítés összege kiszámítható az alperes által elkövetett jogsértésből származó haszna alapján, a tagoknak odaítélt kártérítés összegének kiszámítása pedig az egyénileg elszenvedett kár alapján történik).

26. lehetőség: Külön rendelkezés az olyan vásárlói csoportok kollektív keresetéről, akik nem végső fogyasztók.

2.6 Perköltség

A költségek visszatérítésére vonatkozó szabályok fontos ösztönző vagy visszatartó szerepet játszanak a kártérítés iránti perek indításának kérdésében. Tekintettel arra a tényre, hogy a közösségi jog és az emberi jogokról szóló európai egyezmény egyaránt megkövetelik polgári perek esetében a bíróságokhoz való hatékony hozzáférést, megfontolandó, hogy a költségekre vonatkozó szabályok hogyan könnyíthetik meg az ilyen hozzáférést.

„I" kérdés: **Szükség van-e olyan kivételes szabályok bevezetésére, amelyek csökkentik a felperes költségkockázatát? Ha igen, milyen típusú szabályok legyenek ezek?**

27. lehetőség: Olyan szabály felállítása, amely szerint a sikertelen felperesnek csak akkor kell állnia a költségeket, ha kártérítési igényével nyilvánvalóan megalapozatlanul lépett fel. Megfontolás tárgyát képezheti még a bíróság

mérlegelési jogkörrel való felruházása arra irányulóan, hogy már a tárgyalás kezdetén elrendelje, hogy a felperesnek sikertelenség esetén sem kell viselnie a költségeket.

2.7 A hatóságok általi és a magánfelek általi jogérvényesítés koordinációja

A hatóságok általi és a magánfelek általi jogérvényesítés egymást kiegészíti, így ezeket optimálisan kell koordinálni. A versenyhatóságok határozatai jelentősen befolyásolhatják, hogy a felperes mennyire tudja bizonyítani károsultságát (lásd fent 2.1 pont, C kérdés, 8. lehetőség). A magánfelek általi, illetve a hatóságok általi jogérvényesítés közötti optimális koordináció különösen fontos a hatósági jogérvényesítésben az engedékenység alkalmazására irányuló kérelmek és a kártérítési igények közötti koordináció tekintetében. Az engedékenységi politika és a kártérítés hatásaikon keresztül ugyanazt a célt szolgálják: a hatékonyabb elrettentést a kartellbe való belépéstől. Megfontolandó a kártérítési igényeknek az engedékenységi politikákra gyakorolt hatása, azok hatékonyságának megőrzése érdekében. E tekintetben figyelembe kell venni, hogy az engedékenységi politikák működése általában segíti a polgári peres feleket a kártérítési perekben, mivel az engedékenységi politikák felfedik a titkos kartelleket.

„J" kérdés: **Hogyan valósítható meg a magánfelek és a hatóságok általi jogérvényesítés koordinációja?**

28. lehetőség: Az engedékenység alkalmazására irányuló kérelem nyilvánosságra hozatalának kizárása, ezáltal megőrizve az engedékenység alkalmazását kérelmező által a versenyhatóságnak az ilyen kérelem részeként megküldött anyagok bizalmas jellegét.

29. lehetőség: Az engedékenységet kérelmező elleni kártérítési igényre feltételhez kötött engedmény nyújtása; a többi – a teljes kárért egyetemlegesen felelős – jogsértő ellen benyújtott kártérítés iránti igények nem változnak.

30. lehetőség: Az engedékenység alkalmazását kérelmező közös felelősségének törlése, amely révén korlátozható a kérelmező kártérítési kockázata. Lehetséges megoldást jelentene, ha az engedékenység alkalmazását kérelmező felelősségét a kartellel érintett piacon betöltött részesedésének megfelelő kárrészre korlátoznák.

2.8 Joghatóság és az alkalmazandó jog

A bíróságoknak a valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező alperesek elleni ügyek meghallgatására vonatkozó joghatóságát a 44/2001 rendelet szabályozza[4]. Az ilyen alperesek – a felperes választása szerint – vagy annak a tagállamnak a bírósága előtt perelhetők, amelyben lakóhellyel rendelkeznek, vagy abban a tagállamban, ahol a kárt okozó esemény bekövetkezett. A kárt okozó esemény lehetséges helyszíne: a) a kárhoz vezető esemény bekövetkezésének helyszíne, vagy b) az okozott kár felmerülésének helyszíne (a felperes

[4] A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 44/2001/EK tanácsi rendelet, HL L 12., 2001., 1.o. Dániában a joghatóságot a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a határozatok végrehajtásáról szóló, módosított Brüsszeli Egyezmény szabályozza [HL C 189., 1990., 2. o.], amely alapvetően megegyezik a 44/2001 rendelettel.

választása szerint). A rendelet 6., 27. és 28. cikkei lehetővé teszik a különböző, de egymáshoz kapcsolódó perek koordinálását.

Az alkalmazandó jog kérdése tekintetében utalni kell a nem szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló rendeletre irányuló bizottsági javaslatra (az ún. „Róma II rendelet”)[5]. Mivel a kártérítés iránti igények általában károkozással összefüggő keresetek, ezen javaslat hatáskörébe esnek. E tekintetben megfontolandó, hogy a javaslat 5. cikkében meghatározott általános szabály megfelelően alkalmazható-e antitröszt ügyekben, vagy szükséges-e pontosító, kivételes szabály. Az ilyen pontosító szabály tisztázhatná, hogy hatásalapú megközelítést kell alkalmazni. Más lehetőségként a bíróság joga jelentheti valamennyi esetben az alkalmazandó jogot. Különösen megfontolandók az olyan ügyek, amelyekben a versenyellenes magatartás több, mint egy állam területét érinti.

„K” kérdés: **Kártérítési igények esetén melyik jog legyen az alkalmazandó anyagi jog?**

31. lehetőség: Az alkalmazandó jogot a javasolt Róma II rendelet 5. cikkében foglalt általános szabály határozza meg, vagyis a kár felmerülésének helyszíne szerint.

32. lehetőség: Szükség van kivételes szabályra az antitröszt jog megsértésén alapuló kártérítési igények esetében. Az ilyen szabály tisztázza, hogy az ilyen típusú igényekre vonatkozóan az 5. cikk általános szabálya azt jelenti, hogy a kártérítés iránti igényre azon államok jogai az irányadók, amelyek piacán a károsult a versenyellenes magatartás miatt kárt szenved.

33. lehetőség: Kivételes szabályként az alkalmazandó jog mindig a bíróság joga.

34. lehetőség: Olyan esetekben, amikor a kártérítési igény alapjául szolgáló versenyellenes magatartás több tagállam területét érinti, és a bíróság joghatósággal rendelkezik a felperes által elszenvedett teljes kár felett, megfontolás tárgyát képezheti annak lehetősége, hogy a felperes válassza meg a jogvitára alkalmazandó jogot. A választás ezen lehetősége korlátozódhat arra, hogy a felperes az érintett piac elve alkalmazásával kijelölt, alkalmazandó jogok közül egyetlen jogot választ. A választás lehetősége ki is terjeszthető, ami során vagy egyetlen jogot választanak, vagy kiválasztják a minden egyes kárra külön-külön alkalmazandó jogot, vagy a bíróság joga mellett döntenek.

2.9 Egyéb kérdések

Tekintettel az antitröszt jog megsértésére épülő kártérítési perek összetettségére, az eljárások hatékonyságának biztosítása érdekében különösen fontos a szakértők bevonása. A szakértők bíróság általi kijelölése hozzájárulhat a költségek csökkenéséhez, mivel így kevesebb szakértőre van szükség. Ez által csökkenthető az olyan szakértők száma, akik megbízóik álláspontjaiktól függően ellentmondásos bizonyítékokat nyújtanak be.

---

[5] Módosított javaslat a szerződésen kívüli kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletről („Róma II”), COM(2003) 427 végleges. [A módosító javaslat referenciája nem elérhető].

„L" kérdés: **A szakértőt, bármikor is legyen rá szükség, a bíróság jelölje ki?**

35. lehetőség: A felek a bíróság által kijelölt szakértőt fogadjanak el a saját maguk által választott szakértő helyett.

A korlátozási időszakok felfüggesztése, illetve azok meghosszabbítása fontos szerepet játszik a kártérítési igények hatékony érvényesítésének biztosításában, különösen a következményi keresetek esetében.

„M" kérdés: **Fel kell-e függeszteni a korlátozási időszakokat? Ha igen, mikortól?**

36. lehetőség: A kártérítési igényekre vonatkozó korlátozási időszak felfüggesztése attól a dátumtól kezdve, hogy a Bizottság vagy valamely európai versenyhatóság megindította az eljárást. Más lehetőségként a korlátozási időszak attól kezdve indulhat, hogy a legmagasabb fokon eljáró bíróság ítéletet hozott a jogsértés kérdésében.

Az okság szükséges követelménye bármelyik kártérítési igénynek. Bár az esetek gazdasági összetettsége miatt nehezen bizonyítható a jogsértés és a veszteség közötti oksági kapcsolat, az oksági összefüggés tagállamok esetjoga általi jogi meghatározása nem képezhet jelentős akadályt a felperesnek. Ugyanakkor az oksági összefüggés követelménye nem eredményezheti az antitröszt jog megsértése miatt károsultak kártérítésből való kizárását.

„N" kérdés: **Szükséges-e az okság jogi követelményének tisztázása a kártérítési igények ösztönzésére?**

„O" kérdés: **Egyéb kérdések, amelyekkel kapcsolatban az érintettek észrevétellel kívánnak élni?**

A Bizottság várja a Zöld Könyvvel kapcsolatos észrevételeket, különösen a fent bemutatott kérdésekkel és lehetőségekkel kapcsolatban, annak megfontolása céljából, hogy szükséges-e és megfelelő-e az önálló és következményi keresetek feltételeinek javítása érdekében közösségi szinten hozni intézkedéseket.

A véleménycsere ösztönzésére Zöld Könyv honlap működik a következő címen:

http://europa.eu.int/comm/competition/antitrust/others/actions_for_damages/gp.html

Az észrevételek 2006. április 21-ig küldhetők meg e-mailen:

comp-damages-actions@cec.eu.int

vagy postai úton a következő címre:

European Commission
Directorate-General for Competition
Unit COMP/A-1 – Antitrust policy and strategic support
Review of damages actions for breach of the EC antitrust rules
B-1049 Brussels.

A Versenypolitikai Főigazgatóság bevett gyakorlata, hogy a nyilvános konzultáció eredményeként hozzá beérkezett észrevételeket nyilvánosságra hozza. Ugyanakkor kérhető az észrevételek, vagy azok részeinek bizalmas kezelése. Amennyiben ez az eset áll fenn, kérjük, hogy az észrevétel első lapján világosan jelölje meg a nem közzétételre szánt információkat, és mellékelje a Versenypolitikai Főigazgatóságnak megküldött észrevétel közzétételre szánt, nem bizalmas változatát is.